

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНШИНИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ВІДНОСИН

Освітня програма «Політологія»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні
кафедри політології,
протокол № 07 від 07.12.2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Меншини у сфері публічних відносин
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Монолатій Іван Сергійович
Контактний телефон викладача	+380955826111
Е-mail викладача	ivan.monolatii@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Меншини у сфері публічних відносин» є вибірковою компонентою освітньої програми підготовки фахівців з політології за освітнім рівнем «бакалавр». Курс дозволяє ознайомитися зі значенням та практичним використанням проблематики меншин у політичній стратегії та міжнародній діяльності держав світу. Він передбачає ознайомлення з теоретико-методологічним, філософсько-світоглядним, політико-правовим, історико-культурологічним розумінням сутності, особливостей формування та суспільного розвитку меншин</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Меншини у сфері публічних відносин» має стати оволодіння методикою критики джерел, тому що специфіка пошуку політологічних фактів з історії національних меншин полягає в тому, що існують певні проблеми з віднесенням окремих осіб до даної етнічної або етно-конфесійної меншини. Знання, які вони отримують під час прослуховування спецкурсу, мають включати в себе хронологію з історії окремих етнічних меншин, у тому числі специфічну періодизацію, місце певної меншини у соціально-економічному, культурному, суспільно-політичному житті в Україні, персоналії, чинники формування поліетнічної структури населення України впродовж її історії, проблеми у стосунках між різними етнічними групами, їх взаємовпливи та культурне збагачення, роль окремих меншин в Україні у суспільно-політичних та культурних процесах відповідних національних держав.</p> <p>У результаті вивчення даного курсу студент повинен <i>знати</i>: уявлення щодо часу та регіонів розселення національних (етнічних) меншин в Україні, ролі їх в історії України, значення перебування на території України в їх загальній народній та державній історії, знати головний фактаж щодо переселення на територію України певного етносу, його соціально-економічного та культурного розвитку, діяльності окремих персоналій; <i>вміти</i>: вільно володіти головним фактичним матеріалом, працювати зі статистичними матеріалами та літературою, вміти виділяти окремі періоди в історії певних національних груп, давати оцінку діяльності окремим персоналіям, а також робити оцінку міжетнічним взаємовпливам в геоісторичному аспекті. Студенти мають чітко уявляти причини конфліктів, вміти виділити позитивний досвід міжнаціонального спілкування, розглядати етнічні групи з точки зору наявної в їх середовищі соціальної диференціації, враховувати внутрішні культурні відмін.</p>	
4. Компетентності	
<p>Інтегральна компетентність.</p> <p>ІК-1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p>	

Загальні компетентності.

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-7. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК-3. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК-5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК-9. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

5. Результати навчання

РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

6. Організація навчання курсу**Обсяг курсу**

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	56

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
п'ятий	Політологія	третій	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Меншини: поняття, ознаки, типологія.	2	2	6
Тема 2. Національні меншини: статус, права і обов'язки в міжнародному і національному законодавстві.	2	2	6
Тема 3. Політико-правові підходи забезпечення прав національних меншин.	2	2	8
Тема 4. Національні меншини України як суб'єкти етнополітичних взаємин.	2	4	8
Тема 5. Етнонаціональна структура світу та України: титульні етноси, корінні народи, меншини.	2	2	10
Тема 6. Псевдоменшини: поняття, ознаки, сучасні прояви в Україні та Європейському Союзі.	2	2	6

Тема 7. Меншини і політика щодо меншин на західноукраїнських землях.	2	2	6
Тема 8. Політичний менеджмент щодо етнічних меншин.	2	2	6
<i>Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.</i>			
7. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів; 2) самостійна робота – 10 балів; 3) виконання індивідуального завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політологічного характеру – 10 балів (з них 5 балів – за проєкт, 5 балів – за представлення). 4) написання залікової роботи – 50 балів. Загальна кількість – 100 балів.		
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення здобувачами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання здобувачами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 3 бали; – вміння структурувати основні принципи та методи дослідження – 4 бали; – знання теоретичних засад, завдань, методів – 3 бали; Загальна кількість – 10 балів.		
Семінарські заняття	На семінарських заняттях оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у виступах, активність при обговоренні питань, відповіді на питання експрес-контролю тощо. Критеріями оцінки при усних відповідях можуть бути: повнота розкриття питання; логіка викладення; впевненість та переконливість, культура мови; використання основної та додаткової літератури (монографій, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо); аналітичність міркування, вміння робити порівняння, висновки. Робота на семінарських заняттях оцінюється в діапазоні від 2 до 5 балів. При переведенні в бали в сумі можна набрати 30 балів. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.		
Підсумковий контроль	Здобувач допускається до підсумкового контролю за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни. Належне виконання: 1) змісту питань планів семінарських занять. Для цього необхідно готувати конспекти семінарських занять. Вітається якісна підготовка		

	<p>візуалізованих презентацій для відповідей на семінарські питання. Візуалізована презентація на семінарське питання не повинна перевищувати 20 слайдів. Однак слід пам'ятати, що візуалізована презентація тільки доповнює підготовлену основну відповідь студента (-ки).</p> <p>2) індивідуальної роботи.</p> <p>Студент (-ка) допускається до підсумкового контролю (залік) в січні за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» та набору 50 і більше балів.</p>
--	--

8. Політика курсу

- *Політика щодо дедлайнів та перекладання.* Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних 4 пристроїв).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Курс передбачає роботу в колективі. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та доповіді мають бути авторськими оригінальними. Можливе зарахування результатів неформальної освіти у відповідності з Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

9. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

Закон України «Про національні спільноти (меншини) України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#n153>

Основна

1. Брюбейкер Р. *Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі.* Пер. з англ. О. Рябов. Львів: Кальварія, 2006. 280 с. <https://surl.li/apvaqq>
2. Габермас Ю. *Залучення Іншого. Студії з політичної теорії.* Пер. з нім. А. Дахній. Львів: Астролябія, 2006. 416 с.
3. Донскіс Л. *Збентежена ідентичність і сучасний світ.* Пер. з англ. О. Буценка. Київ: Факт, 2010. 311 с.
4. Донскіс Л. *Сучасність у кризі. Діалог про культуру причетності.* Пер. з англ. Н. Комарової. Київ: Дух і літера, 2022. 320 с.
5. *Жити разом: поєднання різноманіття і свободи в Європі XXI століття.* Доповідь Групи видатних осіб Ради Європи. Пер. з англ. Львів: Літопис, 2011. 111 с.
6. Монолатій І. *Етнопериферійність. Участь суб'єктів західноукраїнської етнополітичної сфери в міжетнічній взаємодії, міждержавних конфліктах і культурі пам'яті.* Дрогобич: Посвіт, 2022. 576 с.
<https://www.historians.in.ua/index.php/en/novi-knizhki/2927-ivan-monolati-j-zakhidnoukrajinska-etnopolitichna-sfera-pro-et-contra>

7. Монолатій І. *Інші свої. Політична участь етнічних акторів пізньогабсбурзьких Галичини і Буковини*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. 432 с. <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=9266>
8. Монолатій І. *Разом, але майже окремо. Взаємодія етнополітичних акторів на західноукраїнських землях у 1867-1914 рр.* Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2010. 736 с. <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=9267>
9. Монолатій І. *Особливості міжетнічних взаємин в західноукраїнському регіоні в Модерну добу*. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. 280 с. <https://surl.li/bqawbk>
10. Сміт Е. Д. *Нації та націоналізм у глобальну епоху*. Пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбала. Київ: Ніка-центр, 2006. 313 с. <https://surl.li/zszpiv>

Допоміжна

11. Appadurai A. *Strach przed mniejszościami*. Geografia gniewu. Warszawa: WN WPN, 2009. https://www.academia.edu/36808515/Appadurai_A_Strach_przed_mniejszosciami_esej_o_geografii_gniewu
12. Mbembe A. *Polityka wrogości. Nekropolityka*. Kraków: Wydawnictwo Karakter, 2018. <https://kulturaliberalna.pl/2018/10/02/pawel-majewski-polityka-wrogosci-achille-mbembe/>
13. Monolatii I. *W Europie, obok Europy, dzięki Europie. Dylematy historii, polityki i bezpieczeństwa Ukrainy*. Płock: Wydawnictwo Naukowe Mazowieckiej Uczelni Publicznej w Płocku, 2020. 233 s.
14. Monolatii I. *Together, But Almost Alone? On the Ethno-Political Aspects of Interethnic Interactions of West-Ukrainian Lands in 1867-1914*. *Central European Papers*. No 1/2014, p. 9-24. https://cep.slu.cz/artkey/cep-201401-0002_Together-But-Almost-Along-On-the-Ethno-Political-Aspects-of-Interethnic-Interactions-of-West-Ukrainian-Lands.php
15. Mosora M. *Separatism as a political phenomenon – an analysis. The EU’s experiences and lessons for Ukraine*. *Przegląd Sejmowy*. Nr 4(171)/2022, s. 229-244. <https://surl.li/sojwqq>

Рекомендовані курси на платформах самоосвіти

Курс ВУМ «Інтегральна динаміка. Еволюція мислення, лідерства, економіки і політики» <https://vumonline.ua/course/integral-dynamics/>

Курс ВУМ «Громадськість та влада: дієві механізми впливу» <https://vumonline.ua/course/public-and-government/>

Курс ВУМ «Практикум активіста цифрової епохи. Посібник з інструментів е-демократії» <https://vumonline.ua/course/e-democracy-workshop/>

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://d-learn.pnu.edu.ua/>

Викладач

І. С. Монолатій